

CXXI-686
BIBLIOTECA COPIILOR.

Nr. 19.

Norocul și Minte

POVESTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

Ioan Popă Reteganul.

EDITURA

Librăriei N. I. CIURCU. — Brașov.

105347

Tipografia Alexi, Brașov.

Prețul unui Număr 2 cr.

2108-1902.

Norocul și mintea.

(poveste)

Într'o pădure mare s'au întîlnit odată doi ómenî, unul mergea cãtra răsãrit și cel'alalt cãtra sfințit; și se prinserã la vorbã :

— Bunã ziua, vere! țice unul.

— Sã fi sãnãtos, țice cel'alalt, dar de unde și pãnã unde?

Vin din lume

Fãcẽnd tot trebî bune,

Și mẽ duc în lume

Sã fac tot trebî bune, țice cu îngãmfare unul din ómenii cei doi; dar tu cine esci și unde mergi și de unde vii!

— Eu, rãspunde cel'alalt, sunt mintea, umblu prin astã lume secretã și dereg ce stricã blẽstãmatul de noroc.

— Cum poți tu vorbi așa, cã eu sunt norocul.

— Mẽ gãndeam cã tu vei fi, cã esci prea îngãmfat.

— Și de ce sã nu fiu îngãmfat? întrebã norocul, de ce sã nu fiu fudul și sumeț? Au nu eu fac tot ce-i bun în lumea asta?

Bogãțiile cele mari cine le dã ómenilor?

Nu norocul? Rangurile și domniile cine le împarte? Nu norocul? Dacã tóte acestea le face norocul, trebuie sã fiu fudul, cã eu sunt norocul!

— Așa, așa, grãi mintea clãtind din cap: tu faci bogat pe cãte un nemernic care apoi subjugã și chinuesce mulțime de ómenî pãnã ajung eu la el de'lũ mãi mustru puțin; dar orbit de bogãție nu mẽ ascultã mãi nici odatã; tu rãdicî la domnie pe cãte un tigru setos de sãnge... și alte bazaconii mãi faci, apoi țici cã fericesci lumea; vai de ea ar fi lumea dacã ar fi lãsatã numai pe mãna ta! De n'ași merge eu tot în urma ta, cãți ómenî sunt atinși de mãna ta, toți ar turba orî ar' ne-

bunî, numai eu mai țin câte pe unul în frâu; apoi afară de aceea să nu crești tu că fără mine poți îmbogăți nici barem pe cineva, necum ferici!

— Nu?

— Nu!

— Hai să ne rămășim!

— Hai!

Și se iéu amêndoi pe drum înainte până ajung la marginea pădurei; acolo daŭ de un om, care aduna nesce uscături se-și ducă de foc.

— Să mă lași pe mine să mă înțeleg cu omul acela, ți se norocul fudul.

— Bucuros, ți se minté, înțelegete cât-ți place!

Și prinde norocul la vorbă cu omul!

— Ce cauți p'aici măi omule?

— Am venit, bade, după vreo două lemne de foc.

Unde-ți este carul? Cu ce se le duci acasă?

— Sunt om sêrac, nu am car nici coddă de vită la casă; o se le duc în spate.

— Hm! ți se norocul, și nu-ți sunt prea grele în spate de aici până acasă?

— Le ușuréză sârăcia!

— Mă omule, iute, aici ai o pungă de bani, mergi acasă, cumpără-ți car și boi, vaci și oi, să ai de dulce-n casă și să nu măi cari lemne în spate.

— D-țeu te țină, ți se bietul om sêrac, și plécă voios pe coddă la vale punênd punga în mâneca cămeșei.

Când a fost lângă sat da de nesce țigani pescuind într'o băltocă. El, nu se-și țină drumul, se bagă în băltocă și prinde pesci cu țigani. Și stă până de cătră sêră când merge acasă cu vre-o câțiva pescuți și fără pungă; o scăpase în băltocă și atâta a măi aflat'o.

— Dar tu ce vii așa têrđiŭ din pădure, baremî adus'ai lemne?

Bărbatul spuse muierei tótă întâmplarea, cum s'a întâlnit în pădure cu 2 ómenî; cum unul i-a dat o pungă de bani; cum el venind cătră casă a vedut pe țigani pescuind în báltóca de lângă sat și uitând de pungă s'a apucat și a pescuit și el cu țiganiî, ér punga a pierdut'o în báltóca.

Audînd muierea tóte acestea era să se prăpădescă de supărare și începu la el: Nėrodule și prăpăditule, dacă ai căpătat tu o pungă de bani nu puteai veni acasă să ne cumpărăm vite de jug și hrană la copii?! Și mi-ți-lî sfădi, și mi-ți-lú ocări de gândeai că în veci nu s'or mai împěca.

A dóua ȓi ér merse omul în pădure; norocul cu mintea eraú tot acolo. Cum vede norocul pe om mergând în pădure numai cu sėcurea se mănîe de gândeai că are sė-l prăpădescă cum s'a apropia de el; dar mintea-i ȓise: nu te înfuria, noróce, mai bine-ți mai cėrcă odată norocul cu el, că-se mē creȓi, nu e vinovat.

Cum de vi ér numai cu toporul la pădure? unde-ți sunt boii și carul? ce ai făcut cu banii de ieri? I-ai bėut în crîsmă? Ce? Răspunde! ȓice norocul înfuriat.

— Sė fie cu iertăciune, moșule, ȓise bietul om; mergēnd cătră casă cu punga în măneca cămașei am ajuns pănă la balta de lângă sat; acolo nesce hăramuri de țigani pescuiau și scoteau nesce drăguți de pesci de sė tot mănânci din ei. Am loomit și eu flămând cum eram, sė-mi prind vr'un pescuș sė mi-l frig pe cărbuni dacă ajung acasă. Cum am umblat, cum nu, destul că mi-am pierdut punga; de aceea venii érá sė ȓuc uscături în spate.

— Na! ȓice norocul, 'ți mai daú o pungă de bani, mergi și-ți cumpără car și boi, și sė nu te mai vėd cărând lemne în spate. Dar veȓi și-i mai prăpădesce érá banii.

Și mulțămese omul norocului și merge tot cu banii în măneca cămășii până întră în sat; acolo înaintea birtului se băteau doi ómeni beți; el nu se-și caute de cale, întră între ei să-î domoléscă se-î împace. Și unde mi se pun amêndo- doi bețivii pe el și dă-î, dă î! până-î sfârtică tóte hainele și-lă bat ca mărul. Scăpând ca printre pene fuge ca din pușcă oblu a casă, dar punga ca-'n palmă, nu-î și pace!

Muirea cum îl vede bătut și sdrăntuit, prinde la el: Așa, că tu în loc să mergi în pădure, să aduci lemne, în loc se cerci dóră vei da de omul cel bun de ieri să te mai miluéscă cu ceva, tu umblî prin făgădaie, tu te bați cu bețivii, prăpăditule, hăbăucule, neghiobule. . .

— Dar tacî muiere, că dóră din pădure vin, érá am căpătat o pungă de bani, dar când vineam cătră casă am aflat pe vărul Culiță și pe cumétrul Pahon pricinindu-se la birt și am voít să-î despart, ér ei cam beți cum sunt mă bătură și-mi sfârticará cămașa, apoi fugind cătră casă ce mai știu eú unde am pierdut punga.

Nici să fi turnat unsóre pe foc par-că nu s'ar fi bobotit măi tare de cum s'a bobotit muiera când a auđit vorbele acestea.

În ce-alaltă diminéță érá plécă omul nostru în pădure, firesce numai cu toporul pē umăr. Până nu pleca de acasă, bătutu-ia muiera pe-rele cum se se pórte de s'ar întélني cu omul cel bun, cum să se róge de iertare și — de i-or măi da ceva cum se vină sfóră acasă.

Când îl vede norocul apropiindu-se de pădure tot numai cu toporul pe umăr și măi sdrăntos decât în celelalte ȓile, și tot sgăriat, sta să-își iésă din piele. — Mă vine se-l toc în cap se-l omor — ȓice norocul cătră minte — că încă atâta nêcaz nime nu mi-a făcut ca mișelul acesta.

striga la ei: ho bourén, cea surilă! apoi din când în când te mai uită și în dărătul carului la vacă; vițelul se-lu legi lung de grumazi cu o fune ér celălalt capét a funii-íl înfășuri pe lângă grumađii vacii. Bagă bine de sémă, că așa fac gazdele. Și ascultă omul, apoi își făcu trei sfinte cruci, și se duse un dómne ajută și plecă, ér a treia și intra în sat ședénd pe feleherțul unui car nou, și strigând: ho bourean, cea surilă! de feleherțul din dărépt era legată o vacă și de grumađii vacii un vițel ca de 9 săptămâni, vinea adecă chiar precum îl povățuise muierea. Părerea de bine a muierei că o-a ascultat!

Ér ómenii din sat se mirau de unde el, un sărântoc, avù atâța bani odată? Ba se chiar ciudeau și diceau: Mě, de când a dat norocul de el, par că e și mai cuminte!

În sat era plin că el are mulțime de bani scumpi. Decí, cine avé ceva lucru frumos de vëndut, numai la el mergea. El era însé om cuminte, nu cumpěra tóte nimicurile, ci numai de ce avea neapěrată trebuința.

Intr'o și el era la ogor, cu boii lui și cu plugul lui, copilul cel mai mărișor ca de 6 ani mâna boii la jug. Era chiar într'o Miercure, par că acum vėd, și de post. Acasă la muiere merg doi țigani cu un pesce cât un copil de 3 ani.

— Cumpěra jupânésă pescele acesta dela noi, că e prea bun, noi nu ne îndurăm se-l mâncăm, dăne ce ni da pe el și se-l mâucați sěnătoși.

Muierea cumpěra pescele și îl spintecă se facă mâncare din el. Adecă când îl spintecă. Zup! o pungă cu bani din fólele pescelui.

Asta nu fu scump pesce și muierea și puse punga bine. După acea nu trecu vreme de un cias bun și vine la ea o muiere bétă cu o traistă

de făină: „Tu Măriucă, dămî două groșițe pe iăina asta, îi dao la purcei orî la vacă, érá baba Todora ș'ar stîmpëra inima cu o lécă de rachiu.

Nevasta, numai sê se vađă scăpată de Todora cea béutóre, îi dádu două groșițe pe făină și o goli în lăturariul porcilor. Adecă și din făină huzdup! o pungă cu bani.

Dacă vení bărbatul acasă i spuse muierea tótă întêmplarea, ér el respunse:

Pungile acelea a le mele au fost și a le mele sunt, érá că așa au fost hotărit, ceea ce a căđut din pesce o pierdui în baltă colo pescuind, pescele a mâncat'o, țiganul l'a prins dar D-đeu l'a îndemnat pe Țigan sê vină la noi, cu pescele ér pe tine sê-l cumperî; punga cea din făină — numai așa au putut ajunge acolo. Când cer-cam sê despart pe bețivii ceia la birt, ei 'mî sfârtficară cămașa și eu perdui punga; Todora cea bețivă cobora treptele cu traista cu făină pe umër, ea a aflat punga și a ascuns'o în fă-ină; bétă fiind, a uitat de ea; acum, ne mai avênd pe ce bé, țî-a vëndut ție punga cu făină cu tot pe 2 groșițe; eftină făină! Dar punga a mea, a fost și la mine a venit érá singură. Sê mulțumim numai lui D-đeu de darurile cu care ni-au învrednicit.

In scurtă-vreme adunară loc mai mult decât un grof, că deslegară pungile, și tot cumpëra și cumpëra, ér ómenii điceau:

P'acela sciu că l'o păscut uñ noroc; ér mumerile, ca mai sfătóse, adăogaũ:

Norocul și cu mintea vréu sê-l facă domn cu puterea. Și ele aveaũ dreptate!

Cine o sci mai departe, eu nu-l oprese, spună-o, că eu atâta o-am auđit câtă v'am spus'o.

243-1910